

מסורת הש"ס

(א) מגילה ד. (ב) זכרות מה; (ג) [לקמן ד.]; (ד) [זכרות מה. ע"פ]; (ה) זקן פ"ג מ"א; (ו) מה לב; (ז) דף מד.; (ח) [דעה כעין מישוט חרש מעט שזהו לרבות מי"ט כפי"ז דובס]; (ט) [קדושין ח'; וס"ג]; (י) [נגעים פ"ג מ"א]; (יא) [וש לענין חוס' סוטה ט'; ד"ה ויו]; (יב) [נסוטה כג. כרימות ח.]; (יג) [נגעים פ"ג מ"א]; (יד) [שנוטות ו.]; (טו) שבת קמ.; יומא מג. פרה פ"ה מ"ד יצמות עב.; (טז) פרה פ"ב מ"י [ויפא' מנ.]; (יז) [יצמות עב.]; (יח) מולין ב. טו.; (יט) מולין ח'. (ע) כמכות קי.; (פ) [ויקרא יג.]; (פא) [מורע]; (פב) [שם א.]; (פג) [וע"פ חוספות קדושין יט. ד"ה אשך. גמ] [וע"פ חוספות שנוטות ו. ד"ה כג.].

תורה אור השלם

- דברו אל בני ישראל ואמרתם אליהם איש איש כי יקחה יב מבשרו וזבו קטא דהוא; ודודא בגדהא דהוב את זבוב לזכר ולנקבה ולגיש אשר יושב עם טמאה; ויקרא לו טר; וקאיש אשר יתפש ואל יתחשב ובהרה תפשי תהרא מחור הקהל כי את מקדש ה טמא מי גדה אל דרך קטלי טמא דהא; במדבר ט כ; ולקח אהוב וקבל בשים איש דודא דודא על קהלת ועל כל הבלים ועל תפשיות אשר היו שש ועל הנגע בקצץ אל בקהל או במת או בקבר;

- מבדבר ט יח
- איש צדוע דוא טמא דהא טמא יטקאנה דבוקן בראש גנע; ויקרא יב מד
- אדם כי יקחה בעור בשרו שאת או ספרת או בקרן הקנה בעור בשרו קלנע צדוע דודא אל אהרן דבוקן או אל אחד מבניו דהנהיב; ויקרא יג א
- ודצדוע אשר בו הנגע בבדיו יהיו פרמים וראשו יקמה פרוט ועל שפם יקשה וקטא טמא יקרא; ויקרא יד מה

הנהגות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ככל וכו' מהל הוא נגדי כ"ל למעו"י ולא נמחק; (ב) ד"ה דמסברי וכו' נגעים אע"פ שאינו בקי כ"ל (ד) ד"ה סאלמו וכו' כפרה סק"ד וחס"י מ"ה דהא בו מרי הכל;

גליון הש"ס

תוס' ד"ה למעו"י וכו' יוש לתבואה ע"ין פסחים דף ק"ע ע"פ חוספות ד"ה ח"ש;

רבינו גרשום

[מה ת"ל איש איש כי פסמים כי יהיה יב מבשרו; למעו"י קטן כפרה; על טומאת מקדש וקדשיו]; כשהואאומר צדוע דודא **באן** כ' כלומר צדוע כל שהוא צדוע בין איש בין אשה א"כ מה חל איש לענין של מלת והצדוע אשר בו הנגע יאיש פרוט ופרום ולא אשה פרוטת ופרומת ואי אמרת מה צדור לתבואה אשה מצדור את הבריא כתיב בנגעים אשה דכתיב ויש או אשה כי יהיה בעור בשרם תהרות וכו' והא לא קשיא את בנעט טודור הוא; **הכל רואין את הנגעים והכל בשרין לראות**; חדא היא אלא משום דלא להו ברי הדירי קמני תהוייהו ויאמא דאמרי הכל רואין את הנגעים הכל יוכלין לראות הנגעים אפי"ם שאינן בקיאי.; והכל בשרין לראות את [הנגעים] וכן שומקרא מלתיהו בהנהיב למ"ה; **הא דמסברי** ליה וסבר שומרוין לו לן ראה אם כך וכן הן עשויין ורואה; **הכל בשרין לקדש**; ליתן אפר חטאת בתוך המים; [ח' יהודה מבשרי בקטן כו. מפורש טעמייהו במסכת יומא; ע"ל. שמתו אחיו מחמת מילה; **הכל שוחטין**; חרי הכל שוחטין איכא במתניתין קמא דשחיטת חולין]; **ישראל מופר**; מומר לרבר אחד;

לאסויי נשים. שחיצות במקרא מגילה וכשרות לקרותה ולהוציא זכרים **ידי חובתם: מומטו לעאלן**. שלש נשים וכן שלשה עבדים אצל אין שמי נשים או שני עבדים מאטרפסין ע' (ד שני) אנשים לפי שיש בזהנשים מה שאין בזהשם ובעבדים שאין הנשים אומרות זכרים ואין העבדים אומרים עלנחלתנו א'; **איש איש**. כי יהיה זהבזכרו

וגו' (ויקרא טו); **מכרת**. י' (דכרת) דהאי קרא בנכנס טמא למקדש כתיב ומחייב ליה כרת ולהכי כתיב איש למעוטי קטן דלאו בר עונשין הוא אצל טמא הוא לטמא אוכלין ומשקין כגדול: **והצדוע**. משמע צדוע אחרינא לרבות את האשה: **אי"כ למה נאמר איש לענין שלטמא**. דמשמע איש ולא אשה י' ולא אטמאיטמאנו ס קאי דהתם אפי' אשה אלא אקרא דלטמא קאי דמשמע צפריעה ופרימה: הכל רואין והכל כשרים לראות חדא הוא (ב) (ס) ולא גבי הדדי תניא: (ט) **דמסברי ליה וסבר**. הלכות נגעים (ב) : **שאינו בקי**. י' והולך תלמיד חכם ישראל ורואה עמו ואומר לו אומר טמאה הוא אומרי י' טעור והוא אומר שהטומאה והטערה תלויה בזמארהכסהוהכימתיאכ"ב ח"י (א) **ופאמר מה**. צפרק קמא דשנוטות (דף ג.): **לקדש**. לערב מים חיים בזהפר חטאת.

טעמייהו דרבנן ורבי יהודה מפרש **בנמ'** יומא צפרק טרף כקלפי (דף גמ.). **ערל**. שמתו אחיו מחמת מילה: **שזהו**. ממי חטאת על הטמא: **הואסו כשרה**. י' טעמא מפרש צימנות צפ' הערל (דף עג.): מידי דהוא אטבול ויס שפסול בתרומה וכשר צפרה (א) : **מרי הכל שוחטין איכא צפרק קמא דחולין** (דף ג. דף טו.): **הכל מעלין**. צפרק בתרא דכמוצות (דף קי.): **לאסויי**

יאי'ש פורע ופורם ואין האשה פורעת ופורמת הכל רואין את הנגעים (י) **הכל בשרין לראות את הנגעים** (י) **אינו בקי בהן ובשמותיהן** אינו רואה את הנגעים אמר רבינא **לא קשיא י"הא דמסברי ליה וסבר הא דמסברי ליה ולא סבר**: **הכל בשרין לקדש** **לאתויי** מאי לרבי יהודה **לאתויי** קטן ולרבנן **לאתויי** אשה (י) **דתנן "הכל בשרין לקדש חוץ מחרש שוטה וקטן רבי יהודה מכשיר בקטן ופוסל באשה ובאנדרוניגוס"** (ט) **הכל בשירין להוות** **לאתויי** מאי **לאתויי** ערל וכדרי"א (ט) **דא"ר אלעזר** **לערל** שהוה הואתו כשרה: (י) **הכל שוחטין** **לאתויי** מאי (י) **חדא לאתויי** כותי וחדא לאתויי יישראל מומר (י) **הכל מעלין לא"י** **לאתויי** מאי **לאתויי**

זכריות (דף מה). ולית הלכתא ככל הני שמעתא אלא כדכר נחמן וכו' ואפילו הכי לא קי"ל כוומיה אלא כדאמר רבי יוסי צירושלמי כמה זומנין אכלית עם אבא חלפתא ועם חביבי ולא זומנין עלי עד שהבאתי צ' שערות: **ד'תניא** איש כי יקחה זב וגו'. והא דלא מייתי מתניתין דיוא' דופן (נה מג.): דתנן תינוק בן יוס אחד מטמא צדיבה משום שהצרייתה מפרש יומר: **למעוטי** קטן מבדרי. דהאי קרא בנכנס טמא כתיב ומחייב ליה כרת ולהכי כתיב איש למעוטי קטן דלאו בר עונשין הוא אצל טמא הוא לטמא אוכלים ומשקין כגדול י' וש לתמוה למה לי קרא לפוטרו כיון דלא מנינו קטן נענש עד ק' קשה פד' ח' מיתות (סנהדרין נב.): (יג) איש כי ינאף פרט לקטן ומיהו התם י"ל דמשום קלון האשה ליה קרא לפוטרו דומיא דבהמה הנרבעת ושמה אילנטרין דסד"א הואיל ונתערבה לטומאה יתחייב כרת קמ"ל דלא: **והצדוע**. משמע צדוע אחרינא לרבות את האשה אי"כ למה נאמר איש לענין שלטמא איש דמשמע ולא אשה לאו אטמא יטמאנו קאי דהתם אפילו אשה אלא אקרא דלתת קאי דמשמע צפריעה ופרימה ל"ה. ואע"ג דבנגעי ראש חזק כתיב (ויקרא יג)

אשה לא ילפינן מינה דהתם אילנטרין דאע"ג שאין רגילות לנמה שיער בזקן האשה י' מטמאה ויש להקשות אמאי לא נפקא לן אשה מהתם **דמשמע אשה יו' י'ו** במקום קטן דכתיב (במדבר לה) ונפש אדם וכיון דשקולים הן ויצאו שניהם וי"ל דסד"א מדאילנטרין קרא לרצויי אשה בנגעי פ' (קטן) [וקן] מכלל דשאר נגעים ליכא לטמאות אשה אם לא מן הפסוק וקשה [לא] הוה ליה לרצויי אשה [נמאדס] ואיש למעוטי קטן מצפריעה ופרימה והצדוע לרבות קטן לטומאה וי"ל דמסתברא לרבות למעוטי פריעה ופרימה מטאס [ג] שגליא הוא זה: **הכל רואין הכל בשרין לדאות**. חדא הוא ולא גבי הדדי תניא: **הואאמר** **פר**. צפרק קמא דשנוטות (דף ג.) **ד'רמסברי** ליה וסבר. הלכות נגעים. שאינו בקי והולך ת"ח ורואה עמו הוא אומר [ג] טמא והוא אומר טמא שהטומאה והטערה תלויה בזממרת כהן והכי תניא ליה צמ"כ ל"ה. [גז] והתם צמ"כ אימריד ישראל מדכתיב או אל אחד [גז] ומסקינן התם מאחר שסופו לרבות ישראל י' למאי הלכתא כתיב כהן שאין טומאה וטהרה אלא מפי כהן שאפי' כהן שוטה רואה נגעים [ז] אע"ג דמסברי ליה וסבר מקרי ליה כהן שוטה שאינו בקי צמני ענלמו ועי"ל דמסברי ליה וסבר דהכא לאו אכהן קאי אלא אישראל חכם דקאי גציה מקברי ליה וסבר וחס' פשיטא מה לי מלמדין מאתמול למלמדין אותו היום וי"ל דאע"ג שאינו בקי אלא בזהו נגע [ח] כשר לראות: (ג) **לקדש**. לערב מים חיים בזהפר חטאת טעמייהו דרבי יהודה ורבנן מפרש צפרק טרף כקלפי (יומא מג.): **ע"ל**. שמתו אחיו מחמת מילה שזהו מממיו חטאת על הטמא הואתו כשרה טעמא מפרש צימנות פרק הערל (דף עג.): מידי דהוא אטבול ויס שפסול בתרומה וכשר צפרה ומאי לאסויי צרייתה דתניא התם הכי צפירוש אלא דר' אלעזר שגוריה צפי כל יומר: **תרי הכל שוחטין צפ"ק דחולין** (דף ג. דף טו.): **הכל מעלין**. כתמוצות פ' בתרא (דף קי.):

בשרין לקדש. ליתן אפר חטאת בתוך המים; [ח' יהודה מבשרי בקטן כו. מפורש טעמייהו במסכת יומא; ע"ל. שמתו אחיו מחמת מילה; **הכל שוחטין**; חרי הכל שוחטין איכא במתניתין קמא דשחיטת חולין]; **ישראל מופר**. מומר לרבר אחד;

שיטה מקובצת

(סנהדרין נב.): איש פרט לקטן גבי אשת איש ואשת אב וזכר ובהמה וכריש פרק בן סורר ומורה (סנהדרין סח) : קאמר תלמודא איכא אשכחן קטן דמחייב דאצטרך קרא למעוטי ואפטר דהויא דבאי הקטן אחר ליה עונש אצטרך קרא למעוטי הלכך פריך שפיר מבורר ומורה והכא נמי צריך ליתן טעם. הרא"ש וז"ל: **אשה** בנ"י. אפי"ז דהוקשה אשה לאיש לכל עונשין שבתורה הוי"א הואיל וכתוב בראש ובזקן ואשה אין לה זקן. תוס': תוס' ד"ה (מעבור קדוש) אין מעבדין בו' בתעסקין. גליון. ולפי זה הו' דמיתוי הכא אין מעבדין את התנינוקות מלתקוע אקטן שגויג לחינוך לאו דוקא אלא איסוף דמתי' קא ספיק דתנן ומתעסקין עמיהן עד שילמדו דאריי בקטן שגויג לחינוך והא דדייק התם אבריייתא ולא דייק אמתניתין משום דמתי' מפרשא שפיר בלא זו אף זו אבל ברייתא זו אין צריך לומר זו היא לכך דייק מרישאי איסוף ע"כ מתופסי הרא"ש וז"ל: **ד"ה לאסויי** נשים ב'. דכשרות לקרות. כיון בהשטותו באין חוס הפסטה: **ד"ה שומטות לעצמם** וכו'. ובשלשה שאלו אמר משום פריצותא אין הנשים מצטרפות לאנשים לזיומן: **ד"ה לאסויי** קטן. וזה לשון הרא"ש וז"ל אפי"כ נהגו שלא לזמן עד שיבא שחי שערות על פי הירושלמי ובכ"ר ב"פ מקץ (גא, צא) אמר ר' יוסי כמה זומנין אכלית עם אבא חלפתא ועם חביבי ולא זמנו עלי זכר ע"כ: לשון הרא"ש וז"ל וניחא ליה לאסויי ברייתא דמפרשא טעמא מקרא וזהו מנעטי' ליה כנאיש אי אלו יתורא ע"כ: **ד"ה דמסברי** י"ת. וז"ל הרא"ש וז"ל וי"ל כיון ולא ידע תחלה דלא דמסברי ליה וסבר בשעת מפשה שוטה קרי ליה ע"כ:

הכל מעריכין פרק ראשון ערכין

ג.

עין משפט ונר מצוה

יח א מיי פ"א מהלכות מגילה הלכה א טור ש"ע א"ח סימן מרפט סעיף א:

יב ב מיי פ"ה מהלכות זכרות הלכה א סמנ עין בן טושי"ע א"ח ס' קטט סעיף ו:

ב ג מיי שם טושי"ע שם סעי' י:

בא ד מיי פ"ג מהל' מחוסרי כפרה לה' ו:

בב ה מיי פ"א מהל' טומאת מת לה' יד:

בג ו מיי פ"ט מהל' טומאת זרעת הלכה א:

בר ז מיי שם פ"י הלכה ח:

בח ח מיי שם פ"ט הלכה ב:

בו י מיי פ"י מהלכות פרה לדומה הלכה ב:

בז כ ל מיי שם פ"י הלכה ו:

בח מ ל מיי פ"ד מהלכות שחיטה הלכה יד טושי"ע י"ד סימן ג סעיף ח:

ס [מיי] פ"ג מהל' אשפות לה' יט טושי"ע א"ה"ע ס' עה פט"ו ד [ד:]

מוסף רש"י

שאף הן היו באותו הנס. אף על הנשים גור המן להשמיד להרוג ולחלל מנער ועד זקן ונשים וגו' (מגילה ד.). ועל הנפשות כל שיש בו נפש (דוד תד.). אדם בו' מכל מקום. אדם שממע כל שהוא מין אדם, אפילו קטן, דכתיב (במדבר לה) ונפש אדם מן הנשים וגו' ונקטת משמע קרא (שם). איש. צדוע הוא, אין לי. שחלטו טומאות נמקים, אלא איש אשה מנין כשהוא אומר. סוף לו והצדוע אשר בו הנגע, ולא צדיע ליה למכתא אלא בגדיו יהיו פרומים ורששו יהיה פרוט, דהא כתיב לעיל דבמורע צדיע, אלא לרבות צדוע עני כגון אשה (סוטה בב.). הרי כאן שנים.

לצדוע משמע בין זכר בין נקבה מטעמא דנגעים (ברכות טח). א"כ מה ת"ל איש. מאחר שפסוטי לרבות את האשה, לענין של מטה. לאו למעוטי מטומאה האלויה צפסוק או דא למעוטי, אלא מענין האומר צפסוק שאלאחי דכתיב ויה פריעה ופרימה, לומר לך איש פורע ופוסל ולא אשה (סוטה טח). הכל בשרין לקדש. מי מטמא למת אפר על המים (שבת קמז). למת מים על האפר בכלי מרק (ירמיה מג.) לא הטורקים כשרין לקדש מי מטמא פילו אשה ייבמות עבב.). הכל מעלין. את כל בני ביתא אס' טובה לעלות ולשכ עמו (בבבבות קי.).

שינויי נוסחאות

[א] דב נחמן קטן הידוע למי (ש"ס.), [ב] כן יומא שמתמא צדיבה (ש"ס.), [ג] בניה מד. אימא אלא כל שח, [ד] ז"ק מ"ו, [ט] ז"ל שהנחלת לאבותיהו, [י] מיתב זכרת נמחק (ש"ס.), [יא] ולא אשה לאו אטמא (ש"ס.), [יב] הוא ולאנו גבי הדדי תניא (ש"ס.), [יג] ד"ה דמסברי ז"ל אחרי ד"ה ופאמר (ש"ס וכו' בצי"ס), [יד] בקי והואיל ורואה ותלמיד חכם שרעלל רואה עמו (י"ל) אומר אמר טעור (ש"ס.), [טז] כשרה וטעמא (ש"ס.), [יז] שלא היגע לחוץ מתעסקין ובקטן שהגיע לחוץ אין מעבדיים וחס' (צ"ס), [יח] מיתב פסק נמחק (ש"ס.), [יט] נשים ששומאיות נשים אחרות (ש"ס.), [עו] כפי' דרשנים וז"ל, [א] האשה מטמא יש להקשות (ש"ס.), [אז] אשה כמור קטן (ש"ס.), [בז] י"לא ורומשמו, [כ] בנגעי זקן מכלל (ש"ס.), [בא] וקשה דאמא איפכא אדם לרצויי אשה ואיש למעוטי קטן (ש"ס.), [בב] פרימה באשה שגליא הוא לה (ש"ס.), [בג] אומר אמר, [בד] ואי"ת דהתם (צ"ס), [בע] מבניו הכהנים, [בו] ישראל מה ת"ל והואכא אל אהרן הסכן שאין (ש"ס.) וי"ל דאע"ג (צ"ס), [בז] נגע דמסברי ליה כשר (ש"ס.)